

Széchenyi és Wesselényi találkozója száz évvel a pesti árvíz után

A „legnagyobb magyar“ unokája most ismerkedett meg Budapesten az „árvízi hajós“ dédunokájával

— Az Est tudósítójától —

Száz esztendővel ezelőtt Pestet szörnyű árvíz pusztította el. Ezrével dőltek össze a házak, jeges ár borította a Belvárost, Ferencvárost, Józsefvárost, Terézvárost és az Újvárosnak, a mai Lipótvárosnak nagyrészét. Csónakon evezve derékig vízben gázolva egy nagyerejű, lelkes magyar főúr: báró hadadi Wesselényi Miklós egymaga százakat és százakat menteti meg és azóta lobogva él emléke a magyarok szívében.

Wesselényi Miklós, a jobbágyok felszabadítója, a sajtószabadság úttörője, az „árvízi hajós“, egy másik magyar főúrnak gróf Széchenyi Istvánnak volt jóbarátja.

Most, száz évvel Pest város elpusztulása után, egy józsefvárosi urilakásban, Germanus Gyula tanárnak a tudós orientalistának dolgozószobájában

megismerkedett báró Wesselényi Miklós dédunokája és gróf Széchenyi István unokája.

Az érdekes találkozó nál jelen volt gróf Crouy Chanel Péter, az egyetlen magyar arisztokrata, aki család-

fáját az Árpádházi királyokig tudja felvinni és Hajnóczy László, a vértanu Hajnóczy dédunokája, akinek szépapját a Martinovics-féle összeesküvés idején a Vérmezőn lefejezték. A magyar történelem fényes neveinek viselőjét a házigazda és felesége, Germanusné szül. Hajnóczy Rózsa, Hajnóczy László nővére fogadták.

Elsőnek gróf Széchenyi Bálint érkezett meg, nem sokkal utána báró Wesselényi Miklós, aki a pesti árvíz centenáriuma alkalmából jött fel Erdélyből.

— Széchenyi vagyok... Wesselényi vagyok... — mutatkoztak be egymásnak s miközben kezét szorították, szinte firkészve pillantottak egymás szemébe.

— Erdélyben lakom, — mondotta Wesselényi — Göröcsön, Zilah mellett. — Mi lett a híres zsidói kastéllyal, a nagy Wesselényi várával? — kérdeztem.

— Léányágra került. Az árvízi hajósoknak két fia volt, egyik Miklós, a másik Béla. Sorsot húztak, kié legyen a kastély és a sors Bélának kedvezett, neki azonban nem volt fiúleszármazottja.

jának a fia, Széchenyi István unokája. Sopron megyében, Hegykőn gazdálkodik

a 45 éves Bálint gróf,

akiről több ízben híre terjedt, hogy bekapcsolódik a magyar politikai életbe és fellép képviselőnek. Amikor megkérdelem, hogy miért tartja távol magát a politikától, így válaszol:

— A mostani légkör visszariasztott attól, hogy képviselő legyek. Vad kerteskedés, az izomerők teljes kifejtése nélkül nem is lehet bejutni a parlamentbe. A politikában csak könyök-léssel, tolakodással lehet érvényesülni és ez

nem felel meg az izlésemnek.

— Ha aktívan bekapcsolódnék a politikába, akkor arra törekednék, hogy a béke eszméjét szolgáljam, az ország erőinek összefogását.

— A történelmi név kötelez! — jegyezte meg Germanus Gyula tanár.

— A történelmi név nagyobb teher, mint előny — válaszolt az ifjú Wesselényi és gróf Széchenyi, gróf Crouy, valamint Hajnóczy erősen helyeselték szavait.

A legitimizmus kérdésére terelődött át a szó.

— A legitimizmust — fejtegette gróf Széchenyi Bálint — mellékes kérdésnek tartom. Békebeli katona vagyok, felesküdttem a királynak, de az a nézetem, hogy ma e szegény ország túl gyenge mindenféle kísérletezésre.

A mai helyzetben Magyarország nem kockáztathatja biztonságát a legitimizmus erőltetésével.

— Adja Isten, hogy országunknak legyenek olyan keretei, amelyek lehetővé teszik, hogy a király trónjára ülhessen.

A vallási kérdés

— Az első a nemzet érdeke, — szölt közbe báró Wesselényi — ez most nem lehetséges.

— Nekem is ez a nézetem — vette át ismét a szót gróf Széchenyi. — Előbb gazdaságilag kell megerősödnünk, ez volt álláspontja nagyatyámnak is. Es ez a nézetem a szélsőséges irányzatokkal kapcsolatban is. Minden szélsőség veszélyes és kockázatos az országra nézve, ehelyett össze kellene fogni, komoly egységet kellene mutatni a magyarságnak. Magyar ember ne személyeskedjék,

ne azt vágja egyik a másik szemébe, hogy zsidó volt-e az anyja, vagy sem,

vagy hol született. Az embereket ér-

telmük és rátermettségük szerint ítéljék meg!... Borzalmas jelenségek tapasztalhatók vallási téren, ez helytelen, nem volna szabad magyarnak magyar ellen áskálódni, akármilyen vallású is az illető.

Gróf Széchenyi katolikus, báró Wesselényi református. Ebben a kérdésben, a vallásban épügy megértik egymást a katolikus gróf Széchenyi István és a református árvízi hajós.

— És éppen a legkritikusabb időben — folytatta fejtegetéseit gróf Széchenyi — nem volna szabad felvetni a vallási kérdést. Találják meg végre egymás kezét és szívét a magyarok!

Gróf Széchenyi István unokája mondja ezeket a szavakat, az a Széchenyi, aki nagyon jól megismerte az életet, gyerekkorában külföldön, később itt, majd a harc téren és hét esztendeig az orosz hadifogságban.

Gazdasági boldogulás után szellemi felszabadulás

Az egész társaságot érdekli, hogy mi a véleménye a politikai helyzetről

Hajnóczy Lászlónak, a vértanu Hajnóczy dédunokájának.

— Alkalmazkodjunk a helyzethez. Csaknem hasonló a válasza a kérdésre gróf Széchenyi Bálintnak:

— Gyengék vagyunk, alkalmazkodnunk kell.

Báró Wesselényi Miklós a kérdésre így válaszolt:

— Szociálpolitikát csinálnék,

ez a legelső feladat.

Gróf Crouy Chanel Péter, aki családját az árpádházi királyokig tudja felvezetni, 1918-ban és 19-ben részt vett az ellenforradalmi megmozdulásokban. Azóta nem foglalkozik politikával. Nem érdekeltlen az ő válasza sem:

— Voltak pillanatok, amikor az ország szekerét jobb utakra lehetett volna irányítani. Kiegyezhettünk volna szomszédainkkal. A magam részéről

a kiegyezés lehetőségét leginkább Jugoszláviával szemben látom,

hiszen Jugoszláviával szemben veszítettünk a legkevesebbet.

A háziasszony italt tölt a poharakba és a történelmi találkozó érdekes résztvevői koccintanak egymással. Magyarország jobb jövőjére ürtelik poharukat...

Pakots György

Wesselényi 30 kötetes kiadatlan naplója

Báró Wesselényi Miklós,

a nagy Wesselényi dédunokája mindössze 27 éves.

A berlini és a budapesti egyetemen tanult és itt szerezte nemzetközi jogból és történelemből a doktorátusát. Tavaly általános feltűnést keltett könyve, melyet a Harmadik Birodalom keletkezéséről írt. A közeljövőben »Oszitály és oszitályharc« címmel újabb könyve jelenik meg.

— Rendkívül érdekel — mondja — a történelem, természetesen sokat foglalkoztam szépapám élettörténetével is.

A kolozsvári múzeum levéltárában őrzik szépapám kiadatlan naplóját.

Könyvalakban huszonnyolc vagy harminc kötetet töltene meg. Tíz évvel ezelőtt egy kötetre valót kiadott az édesanyám a naplóból, ő is fordította az anyagot magyarra. Mert eredetileg franciául, németül és angolul írta naplóját Wesselényi és csak 27–28 éves korától kezdve vezette azt magyar nyelven. A naplót különben 14 éves kora óta úgyszólván rendszeresen vezette.

A történelmi kutatások szempontjából rendkívül nagy értéket tulajdonítottak a legnagyobb részét ismeretlen naplófeljegyzéseknek. Sajnos,

a román kormány a letétbe helyezett naplót nem engedi kivinni a múzeumból

és legfeljebb ott lehet azt tanulmányozni. Rendkívül sok érdekes politikai vonatkozású részlete van a naplónak...

Kossuth, kortesvilág, legitimizmus

Politikáról lévén szó, felvetem a kérdést: milyen politikai nézeteket vall a nagy Wesselényi dédunokája?

— Talán sajtóságon hangzik, de

az én politikai elgondolásaim a Széchenyiével rokonok és nem a Wesselényiével.

Természetesen ez nem vonatkozik a jobbágyfelszabadítás kérdésére.

— Nem mernéd ezt mondani, — szölt ekkor közbe gróf Crouy — ha szépapád még élne!

— Valószínűleg. Ha már ez a kérdés felvetődött, meg kell azért mondanom, hogy én

nem vagyok valami nagy híve Kossuthnak, aki túl impulzív ember volt.

Egyébként nem is tudhatjuk, hogy Wesselényi hogyan viselkedett volna a szabadságharc idején, hiszen ő már 1842 óta nem játszott szerepet a magyar politikában.

A beszélgetésbe belekapcsolódik gróf Széchenyi Bálint, Széchenyi Ödön pasának, a budapesti és a konstantinápolyi tűzoltóság megalapító-